



(Foto: Albert Schreurs)

Oud-wethouder F.J. Suijkerbuijk:

‘Ommekeer in het landelijk beleid’

Frans Suijkerbuijk (74), geboren in Bergen op Zoom, kwam als leraar werktuigbouwkunde aan de Middelbare-, later Hogere Zuivelschool, tevens voor de helft van de week adviseur van de Zuidnederlandse Zuivelbond, in 1950 naar 's-Hertogenbosch, waar hij na een aantal jaren werd gevraagd zich kandidaat voor de gemeenteraad te stellen voor de KVP. Inmiddels bekend als voorzitter van de Katholieke Jeugdraad kreeg hij bij de groslijststemming zoals die in die tijd nog werd gehouden zoveel stemmen dat hij meteen naar een verkiesbare tiende plaats opstoomde.

Hoewel fulltime wethouder (sinds 1958) is de ‘Delftse’ ingenieur tot 1967 les blijven geven. ‘Voor ik 's morgens toch al bijtijds op het stadhuis kwam, had ik er al een paar lessen opzitten.’ Op het stadhuis was hij niet alleen wethouder van ruimtelijke ordening, woningbouw en (later) openbare werken, en huisvesting (lees: verdeling van woningen), maar ook van sport en recreatie. ‘Dat was in de tijd dat de eerste grote recreatieplassen, Zuiderplas en Oosterplas, werden ontwikkeld. Ook het (voormalige) Brabantbad is in mijn tijd tot stand gekomen. Voor de woningbouw was het de tijd van records. Er werden jaarlijks maar liefst 1200 of meer woningen gebouwd, in enig jaar zelfs over de 1400.’

Naast die woningbouwrecords rekent de heer Suijkerbuijk de toenmalige successen in de sport, waaronder niet in de laatste plaats de jeugdsportsubsidieregeling, tot de prettigste herinneringen uit zijn wethouderstijd. ‘We zijn in die tijd door tal van andere gemeenten benaderd met de vraag hoe wij dat hadden gedaan.’

Hele stukken gerealiseerd

Hoewel het Structuurplan 1964 ‘echt een collegestandpunt’ was – dat wil zeggen: beleid, gedragen door het hele college van Burgemeester en Wethouders – is het Suijkerbuijks naam die onverbreekelijk met dit plan is verbonden. Hij was het ook die het plan in de gemeenteraad moest verdedigen en vervolgens stond voor de uitvoering ervan.

Al werd het plan later ongemerkt in de ijskast gemanoeuvreed, nog altijd kost het de vroegere wethouder geen moeite staande te houden dat het omstreden structuurplan naar de opvattingen van die tijd een goed plan was,

Heilig verklaard als ‘Bosschenaar van de eeuw’ was Hein Bergé in de jaren zestig de onvervaardde kruisridder tegen het befaamde Structuurplan '64 van 's-Hertogenbosch. Zijn grote tegenspeler was ir. F.J. Suijkerbuijk, als wethouder van ruimtelijke ordening politiek de eerst verantwoordelijke voor dat ingrijpende plan. Hoe kijkt hij aan tegen met name de historische binnenstad van 's-Hertogenbosch zoals die zich, anno 2000, blijkt te hebben ontwikkeld?

waarvan hele stukken zijn gerealiseerd. Hij noemt in dit verband het zogeheten gordelweg-tracé, de ring die door de buitenwijken van 's-Hertogenbosch-Zuid via o.a. de Lambooybrug en later de Trierbrug naar de Vlijmenseweg voerde. 'Als we dit concept niet hadden verwezenlijkt zou ik niet weten wat Den Bosch nu met het verkeer zou hebben aangemoeten.'

Het verzet richtte zich echter tegen een tweede ring – ook wel 'binnenring' – die pal rond de binnenstad was gedacht en voor de verwezenlijking waarvan grote doorbraken (Clarastraat, Sint Jorisstraat) waren voorzien. Toenmalig wethouder Suijkerbuijk: 'De filosofie die daar achter lag was alle verkeer uit de binnenstad te weren, maar nochtans de binnenstad bereikbaar te houden via die binnenring met daarlangs de nodige parkeerplaatsen, bij voorkeur ondergronds.' Uit die tijd stammen ook de eerste gedachten aan een parkeergarage onder de Parade, iets waar men nu nog over praat. 'De plannen daarvoor waren helemaal rond, inclusief aannemer en belegger, en er lag een principebesluit van de gemeenteraad. Toen het op een finale beslissing van de raad aankwam, ging het feest echter niet door. Men was bang voor de Sint-Jan. Hoewel het college van B. en W. geruststellend bevestigde dat dezelfde, met succes beproefde techniek zou worden toegepast als eerder voor het tunneltje onder de Schapenmarkt dat de beide v&d-vestigingen (Schapenmarkt en Pensmarkt) met elkaar verbond, durfde de raad het niet aan.'

Restaureren te duur

Ook van de verwezenlijking van de 'binnenring' is, door tegenstand onder aanvoering vooral van het *Comité Behoud Binnenstad* van de Bossche advocaat Hein Bergé en diens trouwe kompaan architect Jan van der Eerden, uiteindelijk niets terechtgekomen. Toch betekent dat voor oud-wethouder Suijkerbuijk niet dat hij daarmee op het verkeerde paard heeft gewed. 'Er werd toen heel anders over de dingen gedacht. Algemeen was de opvatting: de opmars van de auto is niet te stuiten. Als iets uitgekomen is, dan is het dát wel. Om de auto die de binnenstad verstikte te weren, was wat we noemden 'flankerend verkeersbeleid' nodig. Daarin voorzag de voorgenomen binnenring met aangrenzende parkeergelegenheid. Zoveel mogelijk ondergronds, zoals ik al zei, maar toen al werd gezegd: dat is te duur.'

'Wat toen ook niet kon was monumenten restaureren. Dat was ook veel te duur. Pas later is het rijk gelden gaan voteren om iets aan historische binnensteden te doen.' Het verwijt dat het toenmalige gemeentebestuur geen oog had voor de vele monumenten komt de heer Suijkerbuijk bekend voor. Zijn lezing luidt anders. 'Wij waren wel

degelijk van mening dat de historische binnenstad behouden moest blijven. Maar het geld ervoor ontbrak. Wel schreven we eigenaren van slechte panden aan dat ze hun eigendommen moesten opknappen. Zo niet, dan zouden wij het doen en hen de rekening presenteren. Krotten moesten daarentegen worden afgebroken. Dat was geen destructief beleid, integendeel, het algemeen gevoelen was toentertijd dat krotten van woningen moesten worden gesloopt. En dat heette *saneren*. Je kreeg van het rijk ook saneringsbijdragen. Niet om monumenten te restaureren, maar om krotten af te breken. Soms ging het de mensen zelfs niet snel genoeg. Ik herinner me een radioreportage uit de Poort van Aarden. Schande was het hoe mensen daar moesten wonen. Schande ook dat de gemeente er niets aan deed. Ook dat was niet waar. 'De Pijp' en de Beurdsestraat

Onder Suijkerbuijk werd De Pijp gesloopt. Op de foto (uit de onlangs door het Stadsarchief verworven collectie Farla / Van Mackelenbergh, foto: Louis Zwijsen) is de Lange Tolbrugstraat nog in volle 'glorie' afgebeeld (1941). In het volkshogement De Walvisch zou Marinus van der Lubbe in 1916 een onderkomen gehad hebben.



zijn afgebroken, om maar eens een paar voorbeelden te noemen. Overigens was dat vóór het structuurplan.'

Het puntje van deloedgolf

Tegen deze achtergrond klinkt het onwaarschijnlijk dat 's-Hertogenbosch in 1975 werd uitgeroepen tot 'Monumentenstad'. Maar ir. Suijkerbuijk verwondert zich daarover geenszins. 'Het is een mijlpaal in het denken. Die ommekeer was landelijk. De rijksoverheid is zich verantwoordelijk gaan voelen voor de financiering van de monumentenzorg.'

Zou die ommekeer zich ook zonder Bergé hebben voltrokken? Na enig nadenken klinkt het voorzichtig uit de mond van Suijkerbuijk: 'Ik denk het wel. Het is het algemene beleid dat helemaal is veranderd. Al moet je wel zeggen dat Bergé er vroeg bij was. Hij heeft een voortrekkersrol gespeeld.' Zoals hij ooit zelf ook in een interview heeft gezegd: 'Wij waren het puntje van deloedgolf.'

Om aan te geven, dat ook in de tijd van Suijkerbuijk het gemeentebestuur wel wilde, verwijst hij naar De Moriaan, die in 1961 is gerestaureerd. 'De gemeenteraad had al een besluit tot afbraak genomen toen bleek dat dit monument waarschijnlijk het oudste stenen huis was. In contacten met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg is burgemeester Loeff er in geslaagd een zodanige bijdrage van het rijk te verwerven dat de Moriaan kon worden gerestaureerd. Loeff heeft toen heel wat moeten praten om die restauratie er bij de gemeenteraad door te krijgen. Een grote meerderheid in de raad die eerst voor sloop had gestemd, voelde zich min of meer voor joker gezet.'

'Het is die hoge subsidie geweest, die het mogelijk maakte de Moriaan te behouden. Toen later de subsidiëring in 't algemeen beter werd, kreeg de gemeente armslag om een restauratiebeleid te ontwikkelen. Dat het toen pas gebeurde wilde echter niet zeggen dat het de bedoeling van het vroegere gemeentebestuur was om monumenten in 's-Hertogenbosch af te breken.'

'Als we nu juichen dat de Binnendieze behouden is gebleven, dan wil ik er nog wel even op wijzen dat al in mijn tijd flinke stukken riolering in de binnenstad werden aangelegd om de Binnendieze te ontlasten.' Nog een voorbeeld van het veranderde denken. 'Kijk naar een man als ir. H.M. Goudappel, in 1971 de externe verkeersdeskundige van de gemeente 's-Hertogenbosch. Die verkondigde opvattingen waar de groep Bergé niets van moest hebben. Later zien we hem terug in onze stad als voorzitter van de Monumentencommissie.'

Niet uit frustratie

Hoewel de vele kritiek hem in die jaren verre van gemakkelijk is gevallen, was het 'zeker niet uit frustratie' dat wethouder Suijkerbuijk in 1968 tot veler verrassing onverwacht zijn functie neerlegde. 'Ik had in mijn partij al eerder te kennen gegeven dat ik twee zittingsperiodes eigenlijk wel genoeg vond. Omdat zich leuke mogelijkheden voordeden om een bouwadviesbureau te beginnen, heb ik die stap gewaagd, overwegende ook dat ik inmiddels 43 was. Als je dan nog iets anders wil, moet je niet wachten tot het te laat is.'